

ALMAR, ALMBLOMBOCK OCH ALMSPLINTBORRE BROTTKÄRR 524:1

Sammanfattning

Naturcentrum AB har genomfört en fördjupad studie på almar i området Brottkärr i Göteborgs kommun. Totalt inventerades 18 almar. Tre träd hade utgångshål av almblomblock, tre hade möjliga angrepp av almsplintborre och inget av träden visade spår av almsjuka.

Uppdrag och metoder

På uppdrag av Exark Arkitekter AB har Niklas Franc och Elin Götmark, Naturcentrum AB genomfört en fördjupad inventering av almar, almblomblock och almsplintborre på fastigheten Brottkärr 524:1 i Göteborgs kommun. Bakgrunden till inventeringen är att det vid en naturvärdesinventering (Franc, 2019) noterades almblomblock i området. Det var det första fyndet av arten i Göteborg sedan 1830. Arten är mycket sällsynt och har ett eget Åtgärdsprogram.

En komplicerande faktor angående almblomblocken är att dess värdträd almen är utsatt för en svampsjukdom kallad almsjuka. Sjukdomen är aggressiv och dödar en hög andel angripna träd. Svampen sprids med skalbaggen almsplintborre *Scolytus* ssp (fem olika arter). När borren kläcks under barken på ett försvagat/skadat träd där dess "mor" lagt ägg har den fått svampsporer på kroppen och kommer föra dessa till ett nytt träd där den lägger ägg, trädet smittas och kan sedan dö på bara några veckor (Skogsstyrelsen.se)

Almsjuka visar sig tydligast genom att bladen på träden gulnar och faller av. Då besöket gjordes tidigt på säsongen studerade vi istället blommorna, som var i full blom, vid besöket. Frånvaro av blomning på grenar bör vara en god indikator på almsjuka.

Först okulärbesiktigades alla träd för att se om vi behövde klättra upp i dem. I yngre träd kunde vi inte se några skador eller potentiella substrat för skalbaggar och inget av dem inventerades mer än okulärt. Övriga träd som alla hade potentiella substrat klättrade vi upp i (Elin). Först med steg så långt den nådde och sedan via friklättring med säkring upp till 7–8 m. Alla döda grenar och grenhåll undersöktes och angrepp noterades.

Tunnare grenar och kronan kunde av säkerhetsskäl inte inventeras, men i dessa delar av trädet så angriper inte de två skalbaggar.

Utöver skalbaggsangrepp mättes även trädens koordinater in och deras brösthöjdsdiameter (DBH) (tabell 1).

Tabell 1: Almdata från inventerade träd.

Trädnummer	Diameter DBH (cm)	Koordinater SweRef X	Substrat Döda grenar/grenhåll	Utgångshål Almblomblock	Almsplintborre	Almsjuka
1	54	57.60013, 11.925992	+	+	?	-
2	33	57.60014, 11.926048	+	+	-	-
3	33	57.60022, 11.926062	+	-	?	-
4	37	57.60022, 11.926062	+	-	-	-
5	28	57.60022, 11.926062	+	+	-	-
6	40	57.60012, 11.926267	+	-	-	-
7	29	57.60022, 11.926154	+	-	?	-



Resultat

Totalt noterades 18 almar i området. Elva var unga träd med brösthöjdsdiameter under 20 cm. Inget av de träden hade döda grenar, grenhål eller andra skador som indikerade behov av inventering utöver okulär besiktning.

Övriga sju träd inventerades och tre (figur 1) hade angrepp av almbloomböck och tre hade möjliga angrepp av almsplintborre. Inget träd uppvisade indikationer av almsjuka.

I närheten av alm nummer sju står också tre aspar som har samma storlek som almen och öster om siffran 3 på kartan finns ytterligare en alm som står på grannfastigheten.



Figur 1. Almarna i området vid Brottkärr. Grövre träd inventerades okulärt och via besök uppe i träden. Klena träd inventerades bara okulärt från marken. Noggrannhet 3-5 m.



Figur 2. Elin inventerandes högt upp mellan alm 4 och 5. Foto: Hans Jönsson© Exark Arkitekter AB.